

Secularise This!

Πριν κάποιους μήνες έπεσε στα χέρια μου η μπροσούρα της ομάδας *Πρόταγμα* με θέμα τις δολοφονικές επιθέσεις στο περιοδικό *Charlie Hebdo* (Για τις επιθέσεις στο *Charlie Hebdo*, Μάρτιος 2015). Από την στιγμή της έκδοσης μέχρι τώρα μεσολάβησαν μια σειρά γεγονότων (στρατιωτικοί νόμοι στη γαλλία, επίθεση στο *Bataclan* και επιπλέον στρατιωτικοί νόμοι στη γαλλία, συμμετοχή της ρωσίας στους βομβαρδισμούς της Συρίας, καταγγελίες για σεξιστικές παρενοχλήσεις και βιασμούς στην Κολωνία από άντρες από το Μάγκρεμπ, κ.τ.λ.) τα οποία αν μη τι άλλο αναδεικνύουν την επικαιρότητα αυτής της μπροσούρας. Έχει περάσει καιρός από την τελευταία φορά που κείμενο πολιτικής ομάδας μου δημιούργησε την εντύπωση ότι θέτει όλα τα σωστά ερωτήματα και δίνει όλες τις λάθος απαντήσεις. Πιο συγκεκριμένα, η προβληματική που καταθέτει το *Πρόταγμα* μπορεί να συνοψιστεί στο ερώτημα: Πως πρέπει μια ριζοσπαστική ομάδα να προσανατολιστεί σε μια περίοδο όπου όλο και περισσότερο παίζεται το χαρτί της «σύγκρουσης των πολιτισμών» και καλούμαστε να τοποθετηθούμε είτε υπέρ της Δύσης είτε υπέρ των «κολασμένων της Γης» όπου στην πράξη σημαίνει υπέρ άλλων κρατικών σχηματισμών με τις δικές τους επιδιώξεις; Η απάντηση που κατατίθεται σε αυτή την μπροσούρα μπορεί να συνοψιστεί ως εξής: Η πρωτοκοσμική αριστερά έχει φτάσει στο ανώτατο στάδιο παρακμής. Τα χειραφετητικά προτάγματα με τα οποία είχε συνδεθεί ιστορικά έστω και στρεβλά πλέον έχουν δώσει την θέση τους σε έναν άκριτο αντι-ιμπεριαλισμό που στο σημερινό πλαίσιο δεν αμφισβητεί τίποτα αλλά απλώς δικαιολογεί την επιθετικότητα του ισλαμικού φονταμενταλισμού. Με την συμμαχία με αυτό το αντιδραστικό ρεύμα η αριστερά έχει πάρει οριστικά διαζύγιο από την κληρονομιά του Διαφωτισμού. Δυστυχώς, όπως ίσως ήδη καταλαβαίνετε, τα κλασικά καστοριαδικά σχήματα ανάλυσης (και παρά την ρητορική αποστασιοποίηση από τις δυτικές φιλελεύθερες ολιγαρχίες) δεν επιτρέπουν μια ουσιαστική απεμπλοκή από το κατά τα άλλα καταγγελλόμενο αναλυτικό πρίσμα του κουλτουραλισμού. Αντίθετα, η μπροσούρα καταλήγει να αναπαράγει μια απολογία υπέρ της (θολά οριζόμενης) Δύσης.

The West and the rest

Το πρόβλημα ξεκινάει ήδη από τους όρους που τίθεται ένα ερώτημα. Το κείμενο επικαλείται μια «Δύση» στην οποία άλλοτε κάνει μια κριτική για την αποπολιτικοποίηση και την αποχαύνωση των μαζών και την οποία άλλοτε υπερασπίζεται ως – σε τελική ανάλυση – λιγότερο ανελεύθερη από κάθε άλλο κοινωνικό σχηματισμό που έχει υπάρξει στην ιστορία. Πουθενά όμως δεν ορίζεται με σαφή κριτήρια το περιεχόμενο της λέξης! Ενδεικτικό ότι το *Πρόταγμα* δεν συγκαταλέγει την ελληνική κοινωνία στις δυτικές αν και οι διάφοροι εγχώριοι φανς του πολιτισμικού ρατσισμού συνήθως διατείνονται το αντίθετο. Να εικάσουμε ότι συνεχίζουν την ανάλυση του Καστοριάδη που εξηγούσε ότι όταν μιλάει για Δύση συμπεριλαμβάνει π.χ. την Ιαπωνία επειδή έχει στοιχειώδη αστικοδημοκρατικούς θεσμούς αλλά όχι την Νότια Αφρική επί απαρχαίνι; Μια κοινωνία δηλαδή που θεωρεί τον αυτοκράτορα ενσάρκωση του θεού Ήλιου είναι πιο «δυτική» από το αμιγώς αποικιοκρατικό απαρχαίνι! Καταλήγουμε λοιπόν στον ορισμό 'Δύση είναι όπου μου αρέσει και μη-δυτική κοινωνία όπου μάλλον δεν θα πάω διακοπές'.

Μολονότι το *Πρόταγμα* επικαλείται τις ευγενέστερες παραδόσεις ισότητας μεταξύ των πολιτών, όπως π.χ. της αρχαίας αθηναϊκής Αγοράς και του Διαφωτισμού, φαίνεται ότι δεν αποφεύγουν κάποια χοντρά λάθη. Αναφέρουν π.χ. ότι η πλειοψηφία των μουσουλμάνων στην γαλλία υποστηρίζει αντισημικές θεωρίες συνωμοσίας χωρίς να παραθέτουν κάποια πηγή (να τους πιστέψουμε απλώς

γιατί είναι καλά παιδιά;) και χωρίς να αντιπαραθέτουν φυσικά μια τέτοια θέση με την διάδοση της αντισημιτικής συνωμοσιολογίας στους χριστιανούς και άθεους γάλλους. Ρωτούν έπειτα ρητορικά «έχουμε δει ποτέ καθολικές ή ορθόδοξες εκκλησίες στο Ιράν;» υπονοώντας κάποια απαγόρευση του χριστιανισμού στο Ιράν που διαψεύδεται βέβαια με ένα απλό γκουγκλάρισμα. Στην προσπάθεια τους να αποδείξουν ότι οι μουσουλμάνοι δεν είναι το επαναστατικό υποκείμενο που φαντασιώνεται ένα κομμάτι της αριστεράς αρνούνται ακόμα και ότι υπάρχουν διακρίσεις κατά των μουσουλμάνων στις «δυτικές» κοινωνίες! Τα όποια προβλήματα προκύπτουν μάλλον από την περικαρράκωση των μειονοτήτων στις «ετερόνομες» και «συντηρητικές» ταυτότητες τους. Ή αλλιώς: Ας φάνε παντεσπάνι!

Η πραγματικότητα είναι πολύ διαφορετική βέβαια. Ένας νέος αφρικανικής ή αραβικής καταγωγής στην γαλλία (που σύμφωνα με το *Πρόταγμα* δεν είναι καταπιεσμένος) έχει να αντιμετωπίσει ρατσιστικά ψαχτήρια ή και δολοφονίες από τους μπάτσους, [1] διακρίσεις στην ενοίκιαση σπιτιού και, αν κάνει το λάθος να στείλει βιογραφικό για κάποια θέση εργασίας, θα πάει στο σκουπιδοτενεκέ πριν προλάβει να πει «θάνατος στα ιμπεριαλιστικά γουρούνια.» [2] Αν, δε, είναι κοπέλα και φοράει μαντήλα τότε *de facto* αποκλείεται από την εκπαίδευση εφ' όσον θεωρείται «επιδεικτικό» θρησκευτικό σύμβολο [3] και αν φοράει νικάμπ ή τσαντόρ τότε απαγορεύεται η κυκλοφορία σε κάθε δημόσιο χώρο καθώς δεν είναι ορατό το πρόσωπο. [4] Επίσης, μετά τις επιθέσεις στο *Charlie Hebdo* δεκάδες άνθρωποι – 70 μέχρι τώρα – έχουν καταδικαστεί με συνοπτικές διαδικασίες με την ασαφή κατηγορία της «εξύμνησης της τρομοκρατίας». Σε κάποιες περιπτώσεις έχουν χρησιμοποιηθεί οι μαρτυρίες ανήλικων παιδιών (ηλικίας 7 και 8 ετών) για να καταδικαστούν οι γονείς. Όλα αυτά από το γαλλικό κράτος που αναφέρεται μια φορά στο εκτενές σχόλιο των συντρόφων για να χαρακτηριστεί «χαζό».

Το τελευταίο βασανιστήριο που εμπνεύστηκαν διάφοροι δημοκρατικά εκλεγμένοι δεξιόδημαρχοι σε περιοχές της γαλλίας είναι να επιβάλλουν στα παιδιά δημοτικού να διαλέξουν ανάμεσα σε χοιρινό ή... τίποτα για μεσημεριανό! [5] Στο όνομα της κοσμικότητας φυσικά και χωρίς κανένα ρατσιστικό κίνητρο προς όσες δεν μπορούν να καταναλώσουν χοιρινό για θρησκευτικούς λόγους... Αυτή η κοσμικότητα ίσως θα έπρεπε να μπει σε πολλά εισαγωγικά γιατί αυτό που στον νόμο του 1905 περιγραφόταν ως ουδετερότητα του κράτους απέναντι στην θρησκεία πλέον νοείται ως υποχρέωση του υπηκόου απέναντι στο κράτος. Και κάπως έτσι μια έννοια που διαμορφώθηκε στα πλαίσια του αντικληρικαλισμού και του – απόλυτα δίκαιου – αγώνα του τότε εργατικού κινήματος (αλλά και των αστικών *gerpublicaine* κομμάτων) ενάντια στην Καθολική Εκκλησία έχει γίνει σήμερα ένα ακόμα εργαλείο για να σφυροκοπείται ανελέητα μια μειονότητα. Κανένα παράδοξο! Δεν υπάρχουν ποτέ μεταφυσικά εχέγγυα ότι μια αρχή ή στρατηγική επειδή εξυπηρετούσε χθες προοδευτικούς σκοπούς θα συνεχίσει να λειτουργεί απελευθερωτικά στο διηνεκές. Αυτό εξηγεί και την προσπάθεια του Εθνικού Μετώπου να συμμετάσχει στις πορείες μνήμης για το *Charlie*, για ένα περιοδικό δηλαδή που είχε υποστηρίξει κατά καιρούς και την απαγόρευση του κόμματος των Λεπέν. Αυτή η συζήτηση δεν έχει να κάνει μόνο με την γαλλία ή μόνο με την μουσουλμανική μειονότητα. Μετά την πάντα πρωτοπόρο γαλλία διάφορες χώρες της ευρώπης έχουν εφαρμόσει κάποιου είδους απαγόρευση της μαντήλας είτε σε εθνικό είτε σε τοπικό επίπεδο, ενώ για το μουσουλμανικό χαλάλ ή το εβραϊκό κόσερ έχει τεθεί θέμα απαγόρευσης και σε κρατίδια της γερμανίας.

Αλλά και το εβραϊκό καπελάκι κιτά παραμένει σπάνιο θέαμα τόσο στην

ελλάδα όσο και σε πολλές χώρες της ευρώπης, της φιλελεύθερης και ανεκτικής Δύσης δηλαδή, και μάλιστα χωρίς καμιά επίσημη κρατική απαγόρευση. Ο φόβος (για να μην πω βεβαιότητα) αντισημιτικών επιθέσεων αρκεί για να εξαφανιστεί αυτό το σύμβολο από οπουδήποτε έξω από τις καθαρά «εβραϊκές» συνοικίες των ευρωπαϊκών μητροπόλεων. [6] Και φυσικά αυτό το έγκλημα δεν εγείρει ούτε καν την λεκτική διαμαρτυρία πόσο μάλλον την έμπρακτη συμπαράσταση των διάφορων που φώναξαν «Je suis Charlie», πριν να αλλάξουν κανάλι. Απορίας άξιο πως μια ομάδα που διατείνεται ότι είναι ενάντια στον αντισημιτισμό δεν αναφέρεται σε αυτό ή στην εξίσου αντισημιτική απόπειρα απαγόρευσης της περιτομής στην Γερμανία. Αν κρίνω από το κείμενο τους ο αντισημιτισμός τους ενδιαφέρει μόνο όταν μπορεί να αποδοθεί σε μουσουλμάνους ή όταν μπαίνει ως αντίστιξη στην ισλαμοφοβία ως «λιγότερο σοβαρό πρόβλημα». Η μόνη αναφορά στον αντισημιτισμό που έχει να κάνει με το ελληνικό παράδειγμα είναι η κριτική τους σε όσες ζήτησαν την καταδίκη του Πλεύρη για το *Εβραίοι, όλη η Αλήθεια* το 2007. [7] Δεν διστάζουν λοιπόν να υπερασπιστούν την ελευθερία του λόγου ενός νεοναζι (που, παρεμπιπτόντως, στην γαλλία θα καταδικαζόταν) αλλά λαιδορούν την πορεία για το σκιασμένο Κοράνι του 2009 ως φονταμενταλιστική. Θα είχε ενδιαφέρον να μας εξηγήσουν γιατί τους ενόχλησε τόσο το «Αλλάχ Ακμπάρ» τότε αλλά έδειξαν τόση ανοχή στο «Πουτάνα Μέρκελ» και λοιπά χειραφετητικά που φωνάζονταν με πάθος από τον γαλανόλευκο όχλο το καλοκαίρι που πέρασε. Εκτός και αν το έθνος συγκαταλέγεται πλέον στις αξίες μιας «αυτόνομης κοινωνίας» στην οποία περίπτωση να ειδοποιήσει κάποιος τον Καστοριάδη να ξανακαρφαλίσει.

Και η ελλαδίτσα;

Φυσικά το πιο ενδιαφέρον κομμάτι της ανάλυσης είναι ακριβώς το σημείο που άπτεται της ελληνικής συνθήκης. Παρά το πάθος του για την laïcité που απειλείται από την ισλαμική θρησκευτική βαρβαρότητα, το *Πρόταγμα* δεν εντοπίζει αντίστοιχο πρόβλημα στην Ελλάδα. Αν εξαιρέσεις τους προαναφερθέντες μουσουλμάνους που διαμαρτύρονται για το Κοράνι, στην Ελλάδα δεν τίθεται ζήτημα σχέσεων εκκλησίας-κράτους ή εκκλησίας-κοινωνίας. Οι έλληνες μεγαλώνουν με Τζιμ Πανούση και Rotting Christ και η ίδια η Ορθοδοξία είναι εν πολλοίς εκκοσμημένη.

Όλα αυτά για μια κοινωνία που κατά παραδοχή των ίδιων των *Πρόταγμα* δεν γνώρισε Διαφωτισμό και ο όποιος αντικληρικαλισμός ξεκίνησε και... τέλειωσε με τον Ροΐδη και τον Λασκαράτο. Για μια χώρα που πέρα από αισχρές μειοψηφίες ούτε η αριστερά κήρυξε ποτέ πόλεμο σε αυτό το προπύργιο εθνικισμού, ρατσισμού, ομοφοβίας και αντισημιτισμού που λέγεται εκκλησία της Ελλάδος, ούτε καν ο όποιος αισθητικός/πολιτιστικός ριζοσπαστισμός που σε άλλες χώρες μας πρόσφερε υπέροχες στιγμές όπως η συνήθεια των γάλλων σουρεαλιστών να επιτίθενται σε παπάδες στους δρόμους. Μια χώρα που βρέθηκαν πάνω από 3 εκατομμύρια λοβοτομημένοι να υπογράψουν για να παραμείνει το θρησκειοκρατικό καθεστώς. Μια χώρα που μέχρι σήμερα έχει κομμάτι της επικράτειας της απαγορευμένο για τις γυναίκες. Έστω και στο πλαίσιο της οικονομίστικης προσέγγισης, πάντως, παραμένει εντυπωσιακή η σιωπή της όποιος αριστεράς για έναν μηχανισμό που διατηρεί εξωφρενικά οικονομικά προνόμια σε περίοδο κρίσης. Αλλά γιατί να φτάσει κανείς μέχρι το άγιο όρος, την Πάτμο κ.τ.λ.; Τα εβραϊκά λόμπι και οι τρόικες μοιάζουν πιο κοντά!

Ούτε και ζήτημα ρατσισμού βέβαια προκύπτει γιατί π.χ. οι μετανάστες στην Μανωλάδα δεν χτυπήθηκαν από ρατσιστές αλλά από «μαφιόζους εργοδότες». Σε μια απροσδόκητη τροπή οι καστοριαδικοί ξεθάβουν την πιο μουχλιασμένη εργατίστικη ανάλυση χωρίς να απαντούν βέβαια στο ερώτημα τι εμποδίζει κάποιον να είναι και μαφιόζος και ρατσιστής/

φασίστας; Ή, πόσοι έλληνες έχουν πυροβοληθεί από τους εργοδότες τους γιατί ζήτησαν τα δεδουλευμένα; Φυσικά, με κάτι τέτοιες απορίες να προκύπτουν, αποκλείεται να μην έπιανε το *Πρόταγμα* υπό την κριτική του τους «παρα-αναρχικούς ανθέλληνες»...

Περί πολιτικής

Η ουσία της πολιτικής διαφωνίας του *Πρόταγμα* με τους «παρα-αναρχικούς ανθέλληνες» έχει να κάνει με την ίδια την αντίληψη τους πάνω στο τι συνιστά πολιτική. Το *Πρόταγμα* θεωρεί εαυτόν φορέα δημοκρατικού προτάγματος που το νομιμοποιεί να κάνει κριτική λίγο ή πολύ στα πάντα. Στο σχήμα αυτό στιδήποτε έχει βαφτιστεί βολικά ως «μερικό» εξορίζεται στην σφαίρα του «μη-πολιτικού» και για αυτό τα αντίστοιχα πολιτικά υποκείμενα χαρακτηρίζονται ως εκφραστές του «πολιτιστικού φιλελευθερισμού», του μεταμοντερνισμού και του politically correct. Αυτοί οι όροι είναι κάθε άλλο παρά συνώνυμοι βέβαια, ενώ από τις ομάδες που μνημονεύονται (μιγάδα, terminal119, against greek reality, antifa negative) ως «ανθελληνικές» μόνο η τελευταία υπερασπίζεται μια ριζική άρνηση κάθε συνολικού απελευθερωτικού προτάγματος.

Ο λόγος για αυτό το τσουβάλισμα συνοψίζεται στο κατεξοχήν γενικόλογο σύνθημα του *Πρόταγμα* για την «καθολικότητα των αξιών». Φυσικά όλοι οι ανά τον κόσμο φονταμενταλιστές θεωρούν τις «αξίες» τους καθολικής ισχύος άρα δεν είναι σαφές γιατί ο οικουμενισμός θεωρείται τόσο σπάνιο ή τόσο καλό πράγμα. Πέρα από το αρκετά θεωρητικό – με την κακή έννοια – αυτό ντημπέι υπάρχει και το ζήτημα της απτής πολιτικής πραγματικότητας. Όταν έχεις ραγδαία άνοδο όχι της ασημαντότητας αλλά των φασιστών τότε η πιο σώφρων επιλογή δεν είναι να κάνεις «αποτελεσματική κριτική στην ακροδεξιά» με το να αναπαράγεις τα συνθήματα τους (οικουμενικές αξίες της δύσης, απειλή από το Ισλάμ). Ο πολιτικός λόγος δεν γίνεται να μην λαμβάνει υπόψη τις κοινωνικές συνέπειες και τις κοινωνικές σχέσεις στις οποίες εμπλέκεται. Για να το πω αλλιώς: Όταν βλέπεις ένα σπίτι να φλέγεται, να πετάξει βενζίνη δεν συνιστά ελευθερία αλλά συμμετοχή στην καταστροφή. Το να μην το βλέπεις αυτό είναι απλώς σολιψισμός.

Abu Nuwas

[1] *End Ethnic Profiling in France*, New York Times, Ιούνιος 2015.

[2] *France's Muslim men suffer CV discrimination*, The Local, Οκτώβριος 2015. Διακρίσεις στις προσλήψεις διαπιστώνονται και για τους εβραίους.

[3] *U.S. to defend Muslim girl wearing scarf in school*, CNN, Μάρτιος 2004. Όταν μια μαθήτρια στην Οκλαχόμα των ΗΠΑ τιμωρήθηκε από την διεύθυνση του σχολείου γιατί φόραγε μαντίλα, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση παρενέβη υπέρ της. Ο εκπρόσωπος της τότε κυβέρνησης Μπους δήλωσε εύστοχα «Καμιά μαθήτρια δεν θα έπρεπε να αναγκάζεται να διαλέξει ανάμεσα στην πίστη της και τα οφέλη της δημόσιας εκπαίδευσης.» Είναι πραγματικά παράδοξο ακόμα και στα πλαίσια του επιχειρήματος τους, το ότι το *Πρόταγμα* απαξιά να αναφερθεί στο αγγλοσαξονικό μοντέλο φιλελευθερισμού και το πώς διαχειρίζεται την θρησκευτική ετερότητα.

[4] Βέλγιο, Ελβετία, κάποιοι δήμοι της Ιταλίας και τα μισά κρατίδια της Γερμανίας αναμεταξύ άλλων. *The Islamic veil across Europe*, BBC, Ιούλιος 2014.

[5] *Pork or nothing: how school dinners are dividing France*, Guardian, Οκτώβριος 2015.

[6] *#TousAvecUneKippa: Campaign calls for French to wear kippot in solidarity with Jews*, Jewish News, Ιανουάριος 2016.

[7] Θέση που είχαν εκφράσει παλιότερα κάποια μέλη του περιοδικού ως 'Αυτονομία ή Βαρβαρότητα'.